

Тыбылты Алыксандр (1887-1937)

рæстæг ирон адæмы экономика,
рухсад, литература, æппæт
культура ныллаууыд рæзыны
фæндагыл.

Уыцы дуджы Ирыстоны зонадон
æмæ культурон арæзтады тæккæ
зынгæдæр кусджытæй иу уыди
Тыбылты Алыксандр.

Уый йæ хъару радта зонадон,
литературон, педагогон æмæ
æхсæнадон куыстæн.

Тыбылты Арсены фырт

Алыксандр райгуырди

1887 азы 4 февралы

Хуссар Ирыстоны

Цхинвалы районы,

Залдайы хъæуы

зæхкусæг бинонты

'хсæн.

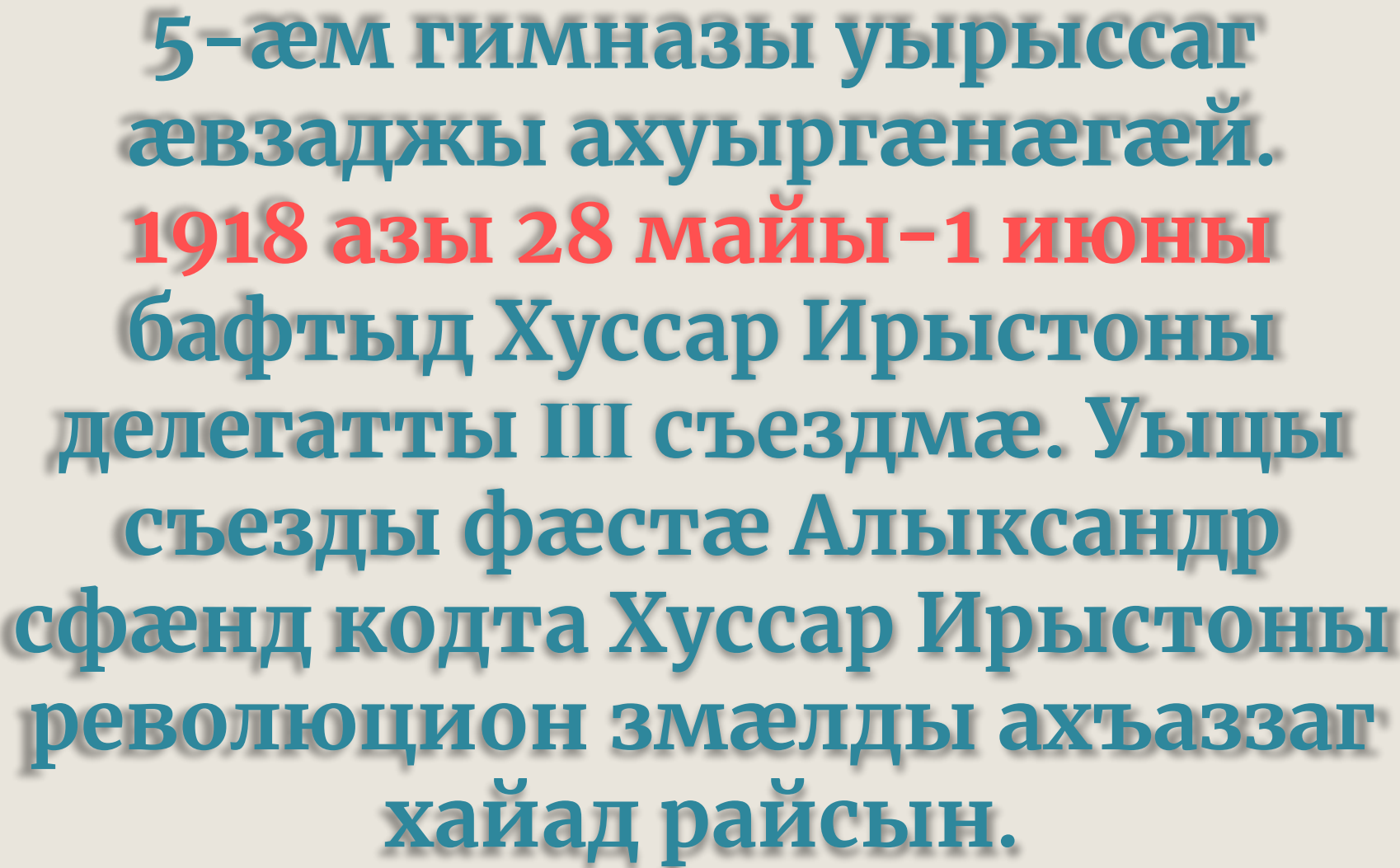
**Алыксандыры райгуыраен
хъæу, 1972 аз.**

1910 азы Алыксандр иттæг хорз
каст фæци Калачы (Тбилисы)
лæппуты 5-æм гимназ.

1915 азы иттæг хорз каст фæци
Новороссийскы университеты
истрион-филологон факультет æмæ
райста фыццаг къæпхæны диплом.

5-æм гимназы уырыссаг æвзаджы ахуыргæнæгæй. 1918 азы 28 майы-1 июны бафтыд Хуссар Ирыстоны делегатты III съездмæ. Уыцы съезды фæстæ Алыксандр сфæнд кодта Хуссар Ирыстоны революцион змæлдды ахъаззаг хайад райсын.

УЫНАТЫ КУЫ ОАЗЗАД, УÆД
ТЫБЫЛТЫ АЛЫКСАНДР
ЦÆГАТ КАВКАЗМАÆ
алыгъд. Уым æртæ азы
дæргъ куыста ахуырады
хайады оргæнты, кодта
ахуыргæнаæджы куыст
дæр.

æрыздæхт луссар
Ирыстонмæ æмæ
зæрдиагæй бавнаелдта
зонадон æмæ
æхсæнадон куыстмæ.
Уый стыр куыст бакодта
ирон мыхуыр сраевдз
кæныныл.

1924 азын 1-күнүндө арыйдта
 Хуссар Ирыстоны фыццаг газет
 «Хурзæрин» рауадзыныл. Къорд
 азты уыд газеты редакторы
 хæдивæг, секретарь.

журнал «Фидиуæг».
Алыксандр уыди йæ
бындурæвæрджытæй иу æмæ
йæ литературон редактор.
1930 азы Хуссар Ирыстоны
сырæзт чиныгуадзæн
«Хурзæин», йæ правленийы
уæнг уыди Тыбылты
Алыксандр дæр.

Цæгат æмæ Хуссар
Ирыстоны фысджыты I
съезды президиум, 1930 аз.

**Цæгат æмæ Хуссар Ирыстоны
фысджыты I съезды
архайджытæ, 1930 аз.**

**1931-1933 азты Алыксандр
уыд Цхинвалы
литературон газет
«Большевикон аивад»-ы
редколлегийы уæнг.
Тыбылты Алыксандр тынг
бирæ бакуыста адæмон
рухсады хъуыддаджы дæр.**

аразджытæи иу.

1924 азы Цхинвалы байгом Хуссар Ирыстоны педагогон техникум. Уым дæр куыста Алыксандр.

1931 азы Алыксандыры уынаффæмæ гæсгæ Цхинвалы байгом медтехникум. Абон дæр дзы цæттæ кæнынц кæсдæр медицинон кадртæ.

институты Советы æмбырд. Уым
Алыксандр Пединституты
бакаеныны тыххæй информации
сарæзта.

1932 азы Хуссар Ирыстоны байгом
ис пединститут.

1935 азы рацыд журнал «Æххуыс
ахуыргæнæгæн». Йæ
редколлегийы уæнгтæй иу уыди
Алыксандр.

Туркманстандын
олимпиадаеыйы оргкомитет,
1933 аз.

пединституты I рауагъд,
1935 аз.

**Ирыстоны культурае амае
рухсады кусджыты амбырд,
1935 аз.**

Алыксандр иртæста ирон
æвзаджы, литературæйы,
фольклоры ахсджиаг
проблемаætæ. Æвзаджы
фарстатæ кæм иртасы,
ахаем куыстыæ сты 50
бæрц:

-
- «**луссар ирвыстопы**
диалектикæ»
  - «**Ирон орфографийы**
хъуыддаг»
  - «**Ч æмæ ДЖ дзуаг æвзаджы**»
  - «**Ирон орфографийы**
фарстытæ»
  - «**Терминологийы тыххæй**»
  - «**Алфавиты унификацийы**
фарст» æмæ æндæртæ.

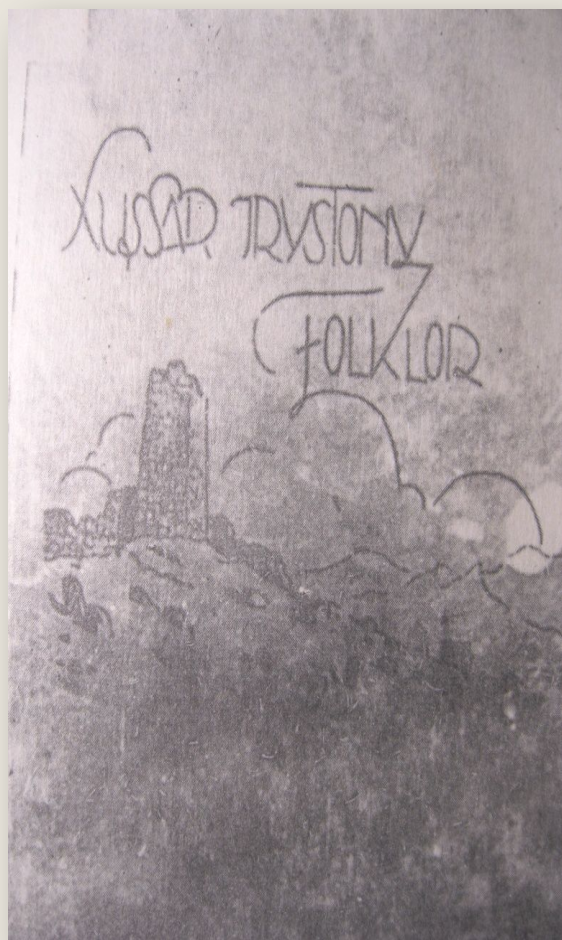
хатдзæгтæм:

1. Литературон æвзаг кæцы-фæнды адæмæн дæр у сæ культураейы бындур.
2. Культурон прогрессы сæраппонд ирон адæмæн саразын хъæуы иумæйаг литературон æвзаг.
3. Уыцы литературон æвзаджы бындурæ баваæрын хъæуы ирон диалект.

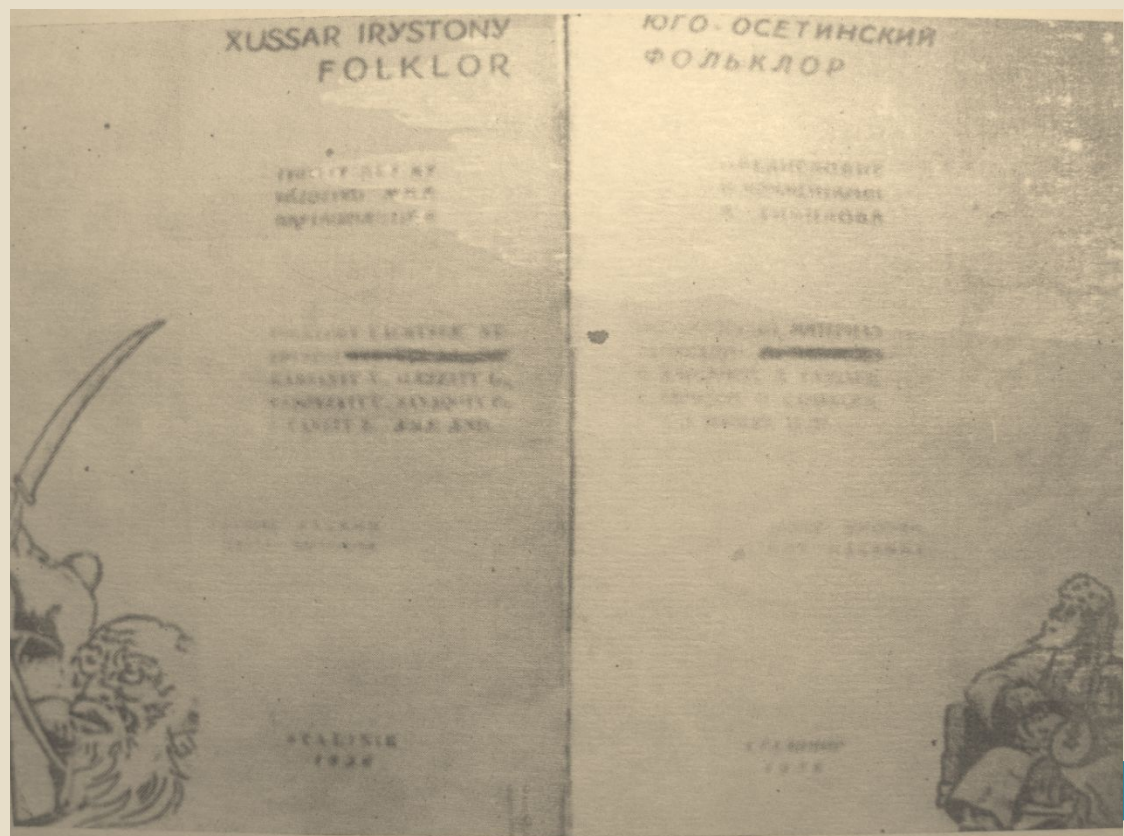

литературон зонынады
бындурæвæрджытæй иу. Зæрдиаг
уацтæ ныфффыста Хетæгкаты
Къостайы, Гæдиаты Секъайы,
Къубалты Алыксандры, Брытъиаты
Елбыздыхъойы, Коцойты Арсены,
Хъуылаты Созырхъойы А.Пушкины,
М.Лермонтовы, Л.Толстойы, М.
Горькийы æмæ æндæр фысджыты
сфæлдыстады тыххæй.

сфæлдыстадæн.
1929-1930 азты рацыд
чиныыг «Хуссар
Ирыстоны
фольклор». Уыцы
чиныгæн раздзырд
æмæ литературон
комментаритæ
ныффыста
Алыксандр.

фольклор»-ы титулон
сыф.

Ирыстæзонæг
институты «Уацхъуыдты»
фыццаг цъар. Нывгæнæг
Туганты Махарбег, 1925 аз.

æмдзæвгæтæ дæр. Уыдонæй иутæ
мыхуыры фæзындысты.

Тæлмац кодта уырыссаг æмæ
гуырдзиаг литературæйæ. Уыдон
мыхуыр цыдысты журнал
«Фидиуæджы» (Панферовы роман
«Бруски» - йæ хицæн сæртæ,
Шкваркины пьесæ «Чужой
ребенок»).

London orkestr (patt) calis: Anthony Jones,
Lizzy Caray, Lilje Cady Sandgras
Merdent Sijzen. Gary Leary son.

2 bon inay 8 bon

Russia bystony teatry shon qazy „Kazbi“
Cagat bystony vokalon kvartet zary: Dadyty
zary, Tajmurov zary, Colijy zary, M.
Kuznetsov, B. Sol, p. K. M. M. M.!

Kafye Sadyty U. ama Lykuyataty O. K.
fy Karebayy tyrt.

3 bon inay 9 bon

Cagat bystony zydegl' forquet, teatry
shon ralaunyq, koladon ama afsaten
pomerime, qazy s'jasa unladyon bylydy
kavak Ray.

Cag. bystony vokalon kvartet zary: Sa.
nampadison, mari, aslanbeky zary, S. J.

Тыбылты Алыксандры
къухфыст, 1933 аз.

1937 азы Тыбылты
Алыксандр
репресситы арты
басыгъд.

Атминов.

**Тыбылты
(Джиоты)
Меланиа,
Алыксандры
бинойнаг,
(1884-1968).**

**Дзассохты
(Тыбылты)
Замирæт,
Алыксандры
чызг, биолог,
(1916-1973)**

**Гуытѳиаты
(Тыбылты) Аза,
Алыксандры
чызг, филологон
зонæдты
кандидат,
(1920-...)**

**ТЪЮЫЛТЫ АЛЫКСАНДР
иرون царды уыди
цырагъдарæг æмæ
амидингаæнæг. Уый йæ
рухс хъуыдыйæ бæрзонд
кодта ирон культураæ,
нæ дзыллæйы иудзинад
æмæ адæмы фарн.**

